

STÄRKT SKYDD OCH UTÖKNING AV NATURRESERVATET OSABY I VÄXJÖ KOMMUN

BESLUT

Länsstyrelsen i Kronobergs län föreskriver med stöd av 7 kap. 4–7 §§ miljöbalken (1998:808) följande:

Naturreservatet Osaby ska utökas med 4,4 ha och därmed totalt omfatta 358,2 ha. Gräns för naturreservatet ska vara den gräns som anges i bifogad karta (bilaga 1).

Föreskriften A10 om förbud mot att utföra skogsavverkning m.m., stadgad genom beslut om bildande av naturreservatet Osaby från den 21 mars 1994 i ärende dnr 231-4971-1989 (se bilaga 3) ska gälla för hela naturreservatet.

Reservatets föreskrifter hindrar inte:

- förvaltaren eller den som arbetar på förvaltarens uppdrag att utföra de åtgärder som framgår av angivna B-föreskrifter som behövs för reservatets vård eller uppföljning av bevarandestatus.
- förvaltaren, den som arbetar på förvaltarens uppdrag eller fastighetsägaren att iordningsställa tältplats, eldningsplats, vindskydd, torrdass samt, i skötselområde 2b, mindre byggnad för förvaltningens behov.
- normalt underhåll av ledning och ledningsgata, akuta reparationsåtgärder på ledning, borttagande eller ersättning av ledning samt normalt underhåll av vägar och stigar. Träd som fallit eller grenar som kapats vid åtgärder ska lämnas i naturreservatet.
- övrig grävning i vägområde, t.ex. för nedgrävning av ledning.
- åtgärder för vetenskaplig undersökning som Länsstyrelsen i förväg skriftligt har lämnat tillstånd till.

Med stöd av 7 kap. 7 § första stycket miljöbalken upphäver Länsstyrelsen beslutet från den 21 mars 1994 med ärendenummer 231-4971-1989 i de delar som avser syftet med naturreservatet och skötselplanen för detsamma. Det innebär att beslutet för naturreservatet Osaby från den 21 mars 1994 fortfarande gäller såvitt avser förklaringen av området som naturreservat, tillhörande föreskrifter till detta och med de ändringar som anges i detta beslut.

Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan (bilaga 2) för Osaby naturreservats långsiktiga vård i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

SYFTET MED RESERVATET

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och restaurera ett större sammanhängande och i stora delar betat landskap med ett stort lövträdsinslag, rikt på gamla, grova och ihåliga träd samt multnande ved, med ett betydande inslag av sjöar, sumpskogar och öppna våtmarker,
- naturtyperna ska variera mellan öppna och beskogade delar och ha ett rikt växt-, svamp- och djurliv med särskild prioritet för rödlistade arter,
- det rörliga friluftslivet ska ges möjlighet till naturupplevelser i ett naturskönt område.

Syftet ska uppnås genom att:

- områdets skyddsvärda naturmiljöer bevaras genom föreskrifter som reglerar jord- och skogsbruk och olika typer av exploatering,
- befintliga betade marker hävdas och nya betade områden restaureras där också livsmiljöer kan nyskapas för att värna skyddsvärda arter,
- skogar som inte betas får i huvudsak präglas av naturlig dynamik. Gran begränsas och områden påverkade av skogsbruk restaureras för att utvecklas mot gamla skogar rika på lövträd och gamla barrträd,
- åtgärder för att främja upplevelsevärdena vidtas med hänsyn till störningskänsliga arter.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Skälen för beslutet är områdets prioriterade bevarandevärden, naturtyperna taiga (9010), trädklädd betesmark (9070) samt friluftsliv. Beslut om stärkt skydd och utökning av naturreservatet bedöms främja bevarandet av de utpekade värdena.

Naturreservatets högsta biologiska värden är knutna till trädklädda marker, dels sådana som betas, dels skogar utan bete i dagsläget. Genom beslut om stärkt skydd och utökning förbättras förutsättningarna att bevara områdets naturvärden knutna till trädbärande marker.

För att gynna de prioriterade bevarandevärdena behövs skötselåtgärder i det område som omfattas av detta beslut. Skötselåtgärderna specificeras närmare i bilaga 2.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Länsstyrelsen fattade den 21 mars 1994 beslut om bildande av naturreservatet Osaby omfattande en areal om 353,8 ha (ärendenummer 231-4971-1989).

I november 2018 inkom fastighetsägaren i det befintliga naturreservatet med en intresseanmälan inom Komet (KOMPletterande METod för skydd av skog) om stärkt skydd i naturreservatet till Länsstyrelsen.

Hösten 2019 såldes fastigheten Skeda 1:10 som gränsar till naturreservatet på öppna marknaden. Länsstyrelsen har därefter tecknat avtal om intrångsersättning för utökning av naturreservatet med den nya fastighetsägaren.

Våren 2021 har Länsstyrelsen tecknat intrångsavtal med fastighetsägaren till det befintliga naturreservatet för stärkt skydd i området.

I samband med stärkt skydd och utökning av naturreservatet tecknas ett naturvårdsavtal om cirka 280 ha på angränsande marker mellan fastighetsägaren till det befintliga naturreservatet och Länsstyrelsen i ärende 511-5924-2018. Naturvårdsavtalet och naturreservatet ingår i en gemensam skötselplan (bilaga 2).

ÄRENDETS BEREDNING

Förslaget till beslut och skötselplan skickades den 9 mars 2021 till sakägare som förelades att komma in med eventuella erinringar.

Myndigheter, ideella föreningar m.fl. har samtidigt lämnats tillfälle att yttra sig över förslaget.

Synpunkter på förslaget till beslut

Skogsstyrelsen ställer sig positiv till presenterat underlag och har ingen ytterligare information att tillföra som har bäring på detta.

E.ON Energidistribution AB tillstyrker förslaget till beslut under förutsättning att det i undantagen från föreskrifter framgår att begreppet normalt underhåll omfattar skogligt underhåll, att motordrivna maskiner i och till och från ledningsstråk tillåts, att samråd vid akuta åtgärder kan ske efter att arbetet inletts, att förändring av elnätet får tillståndsprovats, att schaktning/grävning måste få utföras där reparation och underhåll krävs, eller när förändring av elnät tillståndsprovats och godkänns samt att drönare ska tillåtas vid besiktning av ledning.

Nils Hector, ägare till Osaby säteri, framför önskemål om att en tältplats ska anordnas i naturreservatet samt att det ska finnas möjlighet att bedriva ekologisk odling i den södra delen av säteriets tidigare trädgård, skötselområde 2.

Naturskyddsföreningens Naturvårdsstiftelse Osaby, fastighetsägare i naturreservatet, framför att naturreservatets syfte bör kompletteras med naturtyperna sjö, sumpskog och våtmark. Vidare framförs att riskerna för slitage från besökare utanför markerade stigar bör hanteras i skötselplanen samt att tältning och en mindre byggnad för förvaltningens och besökares behov med torrdass ska få anläggas i säteriets tidigare trädgård (som bör bli ett eget skötselområde), skötselområde 2. Stiftelsen beskriver också att vissa partier med gran bör lämnas med hänsyn till fågellivet, att även asp, rönn, sälg, körsbär, vildapel och oxel kan lyftas fram i skötselplanen samt att grova träd som angräps av insekter får barkas för att undvika skador på angränsande fastigheter men inte köras ut ur området.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Utifrån de synpunkter som framförts på beslut och skötselplan har ändringar och tillägg gjorts, i den mån de bedömts vara praktiskt genomförbara, rimliga i proportion till kostnaderna och förenliga med reservatets syfte.

Föreskrifterna har kompletterats med undantag som tillåter normalt skogligt underhåll av ledning och ledningsgata, akuta reparationsåtgärder på ledning samt borttagande eller ersättning av ledning. Träd som fallit eller grenar som kapats vid åtgärder ska lämnas i naturreservatet. Det finns inga föreskrifter mot att använda drönare vid besiktning av ledning. Nyanläggning av mark- eller luftledning får prövas enligt gällande lagstiftning i miljöbalken. Länsstyrelsen ser positivt på att befintliga luftledningar markförläggs eftersom det minskar framtida underhållsbehov och ledningens miljöpåverkan samt förbättrar reservatets visuella intryck.

Reservatets syfte har kompletterats med naturtyperna sjö, sumpskog och våtmark eftersom dessa utgör väsentliga delar av det skyddade området.

Under rubriken 4.6.2 i skötselplanen har riskerna för slitage och störningar tydliggjorts. I nuläget finns inte uppgifter om slitage eller störningar som motiverar ytterligare föreskrifter eller tillträdesförbud i delar av reservatet, men området bör kontinuerligt övervakas med hänsyn till detta.

Skötselområde 2 har delats in i två delområden, 2a och 2b, där 2b utgör den del av säteriets trädgård som ingår i naturreservatet. I delområde 2b finns nu ett större fokus på friluftsliv, bl.a. får plats för tältning anvisas här. Föreskrifterna har också kompletterats med undantag som tillåter uppförande av fler anordningar för friluftslivet i naturreservatet.

I skötselplanen har bevarandemålet och de generella riktlinjerna för hela området kompletterats enligt önskemål i yttrande. Slutligen har det i skötselplanen förtydligats att grov gran som angrips av insekter som riskerar att medföra betydande skara på grannfastighet får barkas istället för att transporteras ut ur området.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNING

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) får ett mark- eller vattenområde förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, enligt denna bestämmelse.

Enligt 7 kap. 5 § miljöbalken (1998:808) får länsstyrelsen meddela beslut om ytterligare inskränkningar i ett naturreservat om det behövs för att uppnå syftet med skyddet.

Enligt 7 kap. 7 § miljöbalken (1998:808) får länsstyrelsen helt eller delvis upphäva tidigare beslut om naturreservat med föreskrifter som har meddelats enligt 7 kap. 4-6 §§, om det finns synnerliga skäl.

Beslutet innebär en ändring av det befintliga naturreservatet Osaby, beslut från den 21 mars 1994 med ärendenummer 231-4971-1989, enligt följande:

- reservatet utökas med 4,4 ha (bilaga 1)

- föreskriften A10 om förbud mot att utföra skogsavverkning m.m. införs i hela naturreservatet
- ett antal undantag från föreskrifterna för att tillåta uppföljning, ett utökat friluftsliv, underhåll av ledningar samt vetenskapliga undersökningar införs,
- syftet upphävs och ersätts med nytt
- skötselplanen upphävs och ersätts med ny (bilaga 2)

Skötselplanen för naturreservatet Osaby enligt Länsstyrelsens beslut den 21 mars 1994 med ärendenummer 231-4971-1989 upphävs och ersätts av bilaga 2 till detta beslut. Motiveringen till detta är att den nya skötselplanen genom sin utformning innebär bättre förutsättningar att bevara och utveckla biologisk mångfald, natur- och kulturmiljö samt friluftssintressen i området. Skötselplanen omfattar också ett större intilliggande område skyddat som naturvårdsavtal, vilket innebär en gemensam och mer effektiv förvaltning över ett större område med skyddad natur.

Beslutet om utökning av naturreservatet Osaby innebär att ett större område än tidigare skyddas som naturreservat samtidigt som skyddet stärks i det befintliga reservatet. Ett moderniserat syfte med reservatet innebär att en högre grad av naturvårdande skötsel tillåts, vilket innebär bättre förutsättningar att långsiktigt bevara områdets naturvärden.

Sammantaget innebär beslutet att det område som omfattas av Länsstyrelsens beslut den 21 mars 1994 med ärendenummer 231-4971-1989 bibehåller ett minst lika starkt skydd för biologisk mångfald, natur- och kulturmiljö samt friluftssintressen. Länsstyrelsen anser därför att det föreligger synnerliga skäl att upphäva Länsstyrelsens beslut den 21 mars 1994 med ärendenummer 231-4971-1989 avseende de delar som anges i detta beslut.

Hela naturreservatet har i länets naturvårdsprogram erhållit klass 2 i en tregradig skala, där klass 1 innebär det högsta värdet. Inom den del av reservatet som omfattas av stärkt skydd finns fyra nyckelbiotoper och ett naturvärdesobjekt registrerade i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering. Området ingår i ett kluster av lövskogar i ”Strategi för formellt skydd av skog i Kronobergs län.”

Hela det befintliga naturreservatet ingår i Natura 2000, EU:s nätverk av skyddsvärda områden. Därmed har Sverige förbundit sig att vidta sådana åtgärder att dessa områden får det skydd och den vård som de behöver för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus. I området med stärkt skydd finns dels trädklädda betesmarker, dels äldre skogar där bete i dagsläget inte förekommer.

Vederslövssjön ingår i Mörrumsåns avrinningsområde. Mörrumsån är listad i 4 kap. 6 § miljöbalken som ett vattendrag där inte vattenkraftverk m.m. får utföras. Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Fiskeriverket har i sin nationella strategi för genomförande av skydd av vattenanknutna natur- och kulturmiljöer pekat ut Mörrumsån som ett nationellt särskilt värdefullt vatten.

Osaby är ett för länet ovanligt stort skyddat område där naturvärden knutna till gräsmarker och lövskog dominerar. Genom att stärka skyddet och utöka

naturreservatet förbättras förutsättningarna att långsiktigt bevara ett rikt växt- och djurliv på platsen. I det aktuella området kommer befintliga naturvärden att gynnas och nya naturvärden att skapas genom aktiva skötselåtgärder.

Bevarandet av naturvärdena går inte att förena med skogsbruk, konventionellt jordbruk eller exploatering och ett långsiktigt skydd garanteras genom föreliggande beslut. Utan ett beslut om stärkt skydd och utökning av naturreservatet riskerar de höga naturvärdena gå förlorade genom avverkning. Förutsättningarna att bevara områdets biologiska mångfald och livsmiljöer bedöms som goda om bevarandemålen uppfylls, i enlighet med fastställd skötselplan.

Beslutet följer regionala och nationella riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Beslutet bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen ”Ett rikt odlingslandskap”, ”Levande skogar” och ”Ett rikt växt- och djurliv”. Målen uppfylls genom att odlingslandskapet hävdas och att totalt 127,8 ha produktiv skogsmark undantas från skogsproduktion i naturreservatet.

Länsstyrelsen anser, vid en intresseprövning enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, att reservatsföreskrifternas utformning innebär en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och det intrång detta innebär för enskilds rätt att använda mark och vatten. Reservatsbildningen är förenlig med miljöbalkens mål i 1 kap. 1 § och bestämmelserna om hushållning med mark och vatten i 3 och 4 kap. miljöbalken.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmissiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Naturreservatets namn	Osaby
NVR-id	2002374
Län	Kronoberg
Kommun	Växjö
Natura 2000-område	SE03201104 Osaby
Distrikt	Vederslöv
Gränser	Enligt karta, bilaga 1
Lägesbeskrivning	10 km söder om Växjö
Centrumkoordinater	X: 486116, Y: 6291870
Kartblad Index 100 km	62E
Naturgeografisk region	SÖ Smålands skog-/sjörik slätt
Huvudsaklig objektkategori	O, Odlingslandskap med ängar och betesmarker
IUCN-kategori	V, Skyddat landskap/havsmiljö
Fastigheter och ägarkategori	Osaby 3:4 m.fl. Naturskyddsföreningens

		naturvårdsstiftelse Osaby
Servitut/rättigheter/ samfälligheter	Skeda 1:10 Osaby S:1 Osaby S:4 Osaby S:5 Osaby GA:1 Osaby GA:4 Servitut 0780K-2019/24.4 Ledningsrätt 0780K-09/21.1	Privat Fiske Vägar Vägar Vägar Avlopp Utrymme Starkström
Sakägare	Enligt bilaga 4	
Areal	Totalareal 358,2 ha, varav 232,3 ha land och 125,9 ha vatten	
Förvaltare	Länsstyrelsen i Kronobergs län	

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Osaby ligger öster om Vederslövssjön, ungefär en mil söder om Växjö. I området ingår den östra delen av Vederslövssjön, flera mindre myrsjöar samt ett varierat jordbruks- och skogslandskap. Områdets största naturvärden är knutna till stora betade områden med fristående lövträd, framför allt ek, samt till skogar med ett stort inslag av lövträd och tall. I området lever ett stort antal rödlistade arter.

I beslut och skötselplan anges i förekommande fall rödlistekategori för arter som omfattas av Artdatabankens rödlista 2020. Den svenska rödlistan är ett mått på arters utdöenderisk i landet och kategorierna är följande: NT = Nära hotad, VU = Sårbar, EN = Starkt hotad, CR = Akut hotad. Arter inom kategorierna VU, EN och CR omfattas av begreppet ”hotade”.

Bland insekter kan nämnas ängsmetallvinge (NT) och mindre bastardsvärmare (NT) som flyger i sydost vid Kubbleryd. Bland vedsvamparna i ekhagmarkerna i anslutning till säteriet finns blekticka (NT), ekticka (NT), grentaggsvamp (NT), kandelabersvamp (NT), korallticka (NT), oxtungsvamp (NT) och veckticka (NT). Fladdermössen barbastell (NT), dammfladdermus (NT), sydflassermus (NT) och sydpipistrell (VU) flyger bland ekarna. Gammelekslav (NT), rosa skärelav (NT) och skuggorangelav (NT) växer också på ek. Ängssvampfloran är rik i flera partier, särskilt nordost om säteriet i området kring Horsets gamla tomt.

Brunpudrad nållav (NT), kornknutmossa, korallrot, kortskaftad ärgspik (NT) samt diverse signalarter växer i områdets barrsumpskogar. Gropticka (NT) är funnen i norra spetsen av området.

Bredkantad dykare dyker i Vederslövssjön och Barnsjön. Gulbrämad dykare är funnen i Vederslövssjön och Skedagöl. Citronfläckad kärrtrollslända flyger kring Barnsjön, Gubbagöl och Skedagöl. Sjönejas (VU) växer i Vederslövssjön. Alla fyra arterna ingår i EU:s art- och habitatdirektiv.

Fågellivet är mycket rikt. Bland rödlistade arter kan nämnas tjocknäbbad nötkråka, mindre hackspett och gulsparr. Fiskgjuse och storlom häckar på öar i Vederslövssjön. Dvärgslinke (NT) växer i sjön. Hussvala (VU) och tornseglare (EN) häckar på/i husen.

KUNGÖRELSE

Länsstyrelsen kungör detta beslut i vår författningssamling. Vi för också in kungörelse om beslutet i ortstidning i enlighet med 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. I detta fall för vi in kungörelsen i tidningen Smålandsposten. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen är införd i tidningen. Beslutet i sin helhet finns tillgängligt hos Länsstyrelsen, Kungsgatan 8, 352 33 Växjö och på Länsstyrelsens hemsida, www.lansstyrelsen.se/kronoberg.

DU KAN ÖVERKLAGA BESLUTET

Se bilaga 6.

DE SOM MEDVERKAT I BESLUTET

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med naturskyddshandläggare Love Eriksen som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tf. avdelningschefen Maria Levin, enhetschefen Elisabet Ardö, länsjuristen Charlotte Olsson Scholz, arkeologen Sofie Ekstrand och naturvårdsförvaltaren Emil Persson medverkat.

SÅ HÄR HANTERAR LÄNSSTYRELSEN PERSONUPPGIFTER

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

BILAGOR

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Beslut om bildande av naturreservatet Osaby den 21 mars 1994 med ärendenummer 231-4971-1989
4. Sakägarförteckning och sändlista
5. Miljöbalkens regler om naturreservat
6. Överklagandehänvisning

Kartan till beslut om stärkt skydd och utökning av naturreservatet Osaby i Växjö kommun

- Naturreservat
- Utökningsområde
- Befintlig strövstig
- Befintlig parkeringsplats

© Länsstyrelsen, Lantmäteriet

